

بسم الله الرحمن الرحيم

مقایسه آموزش و پرورش ایران و فنلاند

ایران: در قانون اساسی فرهنگ مصوب آبان ماه ۱۲۹۰ هجری شمسی، دوره ابتدایی به عنوان اولین دوره ی تحصیلی و مدت آن شش سال ذکر شده است. پس از آن تعلیمات ابتدایی، عمومی، اجباری و رایگان اعلام شده است. کودکانی که روز اول مهرماه هر سال شش سال تمام داشتند می توانستند در پایه ی اول ثبت نام کنند. طبق این قانون اساسی، دوره های تحصیلی ایران شامل دوره ابتدایی ۶ سال و دوره اول و دوم متوسطه هر کدام ۳ سال بوده است. در سال ۱۳۳۹ ساختار آموزشی کشور تغییر کرد و شامل دوره ابتدایی ۵ سال، دوره راهنمایی ۳ سال و دوره متوسطه ۴ سال شد. در سال ۱۳۷۰ دوره های تحصیلی شامل دوره های زیر شد.

1) دوره آمادگی (۱ سال): پیش دبستانی در سال های اخیر به مقطع ابتدایی افزوده شده است. در واحدهای پیش دبستانی کودکان پنج ساله به مدت یک سال بنابر اهداف خاص این دوره، آموزش های لازم را دیده و برای ورود به دوره ُ ابتدایی آماده می شوند. به همین دلیل به آن آمادگی نیز می گویند.

2) دوره ابتدایی (۶ سال): کودکانی که روز اول مهرماه هر سال شش سال تمام دارند، در دوره ابتدایی ثبت نام نموده و به مدت شش سال این دوره را می گذرانند.

3) دوره راهنمایی (۳ سال): پس از تغییر مدت دوره ی آموزش ابتدایی (سال ۱۳۳۹)، دوره ای به نام راهنمایی به مقاطع تحصیلی آموزش هم گانی افزوده شد. این دوره از

حافظه محوری: مهمترین سطح یادگیری در این نظام سطح دانش است که صرفاً بر توانایی حافظه افراد تکیه دارد. البته شاید به نظر برسد که در بخشی از فرایند یادگیری به خصوص در پایان هر مرحله و در بخش ارزیابی به سایر سطوح یادگیری (درک و فهم، کاربرد، تجزیه و تحلیل و ترکیب و نوآوری) نیز توجه میشود اما فقط با کمی دقت معلوم میشود که از سایر سطوح جز نام چیز دیگری مشاهده نمیشود زیرا فهم صحیح و مورد پذیرش در این نظام همان فهمی است که به افراد آموزش داده شده است و تجزیه و تحلیل هر موضوع آنگاه صحیح است که منطبق بر نظر مربی باشد. به عبارت دیگر افراد سایر سطوح یادگیری را نیز همچون سطح دانش فراگرفته و به حافظه خود می سپارند از اینرو هرچه افراد توان تقلید بیشتر از مربی خود را داشته باشند از امتیاز بیشتری برخوردار میشوند و بعنوان فرد موفق به جامعه معرفی میگردند.

نمره گرایی - مدرک گرایی: مهمترین هدف در این نظام کسب نمره قبولی و مدرکی است که موید این نمره باشد. با توجه به نکته پیشین وقتی یادگیری افراد در سطح دانش متوقف شود و توجهی به سایر سطوح صورت نگیرد بطور منطقی کسب نمره و مدرک تنها مزیتی است که از دوره های آموزشی به دست می آید و برای افراد باقی میماند.

بی تأثیری و بی مسئولیتی دانش آموزان: در نظام آموزشی فعلی دانش آموزان در شکل گیری هنجارها، تصمیمات و برنامه های مدرسه هیچ تأثیری که ناشی از نقش فعال آنها باشد ندارند. همچنین جز انجام کارهای فردی که حتی آنرا نیز خود تعریف نمی کنند مسئولیت دیگری ندارند و به هیچ وجه مسئولیت پذیری را فرا نمیگیرند.

روابط عمودی و مبتنی بر قدرت: رابطه بین نقش‌ها در ساختار آموزشی فعلی افقی نیست و اینطور نیست که افراد از مدیر گرفته تا مسئولین اجرایی مدرسه و معلم و دانش‌آموزان در یک سطح اما در نقش‌هایی متفاوت حضور داشته باشند. معلم در کلاس برای دانش‌آموزان صرفاً یک نقش آموزشی نیست بلکه وی رئیس و ارباب کلاس نیز هست از این رو کلام و نظر معلم بیش از محتوای علمی حکم فصل الخطاب دارد به عبارت دیگر بیش از اینکه استدلال معلم بیانگر درستی کلام او باشد جایگاه او چنین نقشی را ایفا میکند. و به همین ترتیب جایگاه مدیر در مدرسه پیش از ارائه استدلال کلامش را فصل الخطاب میسازد.

حاکمیت نگرش ایدئولوژیک بر ساختار نظام آموزشی: در این نظام آموزشی مهمترین و اصلی‌ترین عامل تعیین‌کننده محتوای دروس به خصوص دروس موسوم به عمومی و علوم انسانی و حتی در علوم طبیعی و ریاضی ایدئولوژی حاکم بر کشور است که پیش از تحقیق و بررسی تعیین‌کننده درستی و نادرستی موضوعات مورد نظر است. دانش‌آموز در ادبیات و دینی و تاریخ و جغرافیا و اجتماعی یاد میگیرد که حتی پیش از خواندن و بررسی یک متن درباره آن قضاوت کند. به این صورت که اگر متن یا نویسنده موید ایدئولوژی حاکم است کلامش صادق و اگر در تضاد و تناقض با ایدئولوژی حاکم چنین شیوه‌دآوری حتی درباره موضوعات و مسائل تربیتی و ... است کلامش کاذب است روحی و روانی دانش‌آموزان نیز وجود دارد. این مسئله در بخشهای دیگر نظام آموزشی نیز ملاحظه میشود که اینجا محل بحث آن نیست.

مشکلات آموزشی فعلی

ساختار اداری: از نظر ساختار اداری وجود معاونت های فراوان و زیر شاخه های بسیار در اجزا نظام آموزشی باعث تحریف بسیاری از جمع بندی های علمی شده است. همچنین عدم هماهنگی بین این معاونت ها و زیر شاخه ها بسیار به چشم می آید که مشکلاتی را برای کل نظام یاد دهی و یاد گیری به وجود آورده است.

برنامه ریزی آموزشی: در مورد برنامه ریزی آموزشی مهم ترین مشکل نداشتن یک طرح تحقیقی مناسب برای مقاطع تحصیلی می باشد به طوری که مشاهده شد در یک سال در مورد پایه ای تحصیلی بار ها اتفاق نظر واحد وجود نداشته و در حال حاضر سعی بر کاری که در برنامه های 49 سال برداشتن دوره راهنمایی از نظام تحصیلی می باشد پیش هم وجود داشت و مقطع تحصیلی تنها به صورت ابتدایی و دبیرستان بود و در حال حاضر هم به علت عدم تحقیق مناسب به همان سبک برگشته شده است البته در این زمینه مشکلات دیگر نیز وجود دارد.

برنامه ریزی درسی: از نظر برنامه ریزی درسی مهم ترین مشکل این مورد می باشد که در بعضی از رشته ها تاکید صرفی بردرسی خاص می شود که این امر باعث خشک به نظر رسیدن این رشته ها میشود.

کتابهای درسی: کتابهای درسی در نظر گرفته شده برای پایه ابتدایی مناسب است اما ساختار کتاب های درسی برای دو دوره دبیرستان با توجه به سن و اقتضای نیازها نشان نمی باشد به صورتی که کتابهای دوره دبیرستان فاقد ظاهری جذاب می شود و صرفا جهت یادگیری ایجاد شده و میزان برانگیزانندگی آنها کم می باشد.

فضای آموزشی: فضای آموزشی در نظر گرفته شده فقط به مدرسه محدود می شود و واحد های دیگر که برای معنا دار کردن یادگیری دانش آموزان الزم است نسبت به امر آموزش هماهنگی کافی را ندارد.

نیروی انسانی: در نظام آموزش و پرورش ما متاسفانه در پستهای حساس افراد متخصص وجود ندارد که همین امر در رده های بالا باعث عدم برنامه ریزی مناسب آموزشی و درسی شده است که برای کل نظام آموزشی مشکلاتی را ایجاد کرده است و در سطح پایین و در مدارس استفاده کردن از معلم هایی که رشته تخصصی در درس مورد نظر را ندارند مشکلاتی را برای دانش آموزان ایجاد کرده است.

ساختار مدارس: متاسفانه در مدارس ما مراتب سازمانی در بسیاری از موارد فقط ظاهری است به این صورت که مدیریت به جای انجام کارهای مربوطه به خود کار های یک مربی پرورشی را انجام می دهد، مشاور مدرسه کار های انضباطی را انجام می هد و معلمان برای خود در مدیریتی را در مدارس بوجود آورده اند و کارهای مدیر را انجام می دهند و با توجه به اینکه رشته تحصیلی مدیران مدارس مدیریت نمی باشد و خود او معلم هم هست روابط غیر رسمی با معلمان مانع از اجرای صحیح قوانین در مدارس می شود.

سیستم آموزشی فنلاند

سیستم آموزشی فنلاند در سطح بالایی قرار دارد. فاصله مابین نتایج آموزشی مدارس مختلف، کم می باشد و تقریباً همه افراد در زمان مقرر شده، تحصیلات مقطع ابتدایی را به پایان میرسانند. تحصیلات مقطع پیش دبستانی، مقطع ابتدایی و مقطع متوسطه رایگان می باشد، و همچنین پس از آن نیز بیشتر تحصیلات، رایگان هستند. هدف این است که همه افراد بدون بستگی داشتن به سطح درآمد خانواده، امکان دریافت تحصیلات با کیفیت را داشته و تبدیل به یک شهروند فعال شوند.

پرورش خردسالان: در فنلاند کودکان از این حق برخوردار هستند که قبل از رسیدن

به سن دبیرستان، در دوره پرورش خردسالان شرکت کنند. پرورش و مراقبت از خردسالان در مهدکودک و مهد کودک خانگی ترتیب داده می شود. کودک همچنین می تواند همراه با والدین خود مثلاً در پارک بازی، در دوره پرورش خردسالی مشارکت نماید. هدف کمک به رشد و رفاه کودک و پیشبرد برابری در امر آموزش است. در دوره پرورش خردسالی، کودک از جمله مهارت های اجتماعی، مهارت های زبانی و مهارت های دستی و اطلاعات مختلفی را می آموزد. همچنین کودک مهارتهایی را می آموزد که به او در آموختن بیشتر کمک می کنند.

محتوای برنامه روزمره شامل بازی زیاد و بیرون رفتن می باشد. اگر زبان مادری کودک غیر از زبانهای فنلاندی یا سوئدی باشد، او برای آموختن فنلاندی یا سوئدی کمک دریافت می کند. اگر کودک نیاز داشته باشد، می تواند از آموزش های ویژه هم برخوردار شود.

در فنلاند شهرداری ها دوره پرورش خردسالی را برنامه ریزی می کنند. هزینه های آن از منابع مالیاتی تامین میشود و به همین دلیل برای خانواده ها ارزان تر می باشد. علاوه بر این در فنلاند دوره های پرورشی خردسالان خصوصی نیز وجود دارند. آموزگاران دوره پرورش خردسالی، کارشناسان بهداشت و امور اجتماعی و مربیان کودکان که همگی تحصیل کرده هستند، با کودکان کار می کنند.

آموزش پیش دبستانی: کودکان در فنلاند بایستی قبل از آغاز تحصیلات اجباری، بمدت یکسال در دوره آموزش پیش دبستانی شرکت کنند. معمولا دوره آموزش پیش دبستانی در سالی شروع میشود که کودک به سن شش سالگی میرسد. شهرداری ها دوره آموزش پیش دبستانی را برگزار می کنند و برای خانواده ها هیچ هزینه ای را در بر ندارد. این آموزش ها توسط آموزگاران پرورش خردسالان ارائه می شود که تحصیلات عالی دارند. آموزش پیش دبستانی معمولا از روزهای دوشنبه تا جمعه به مدت چهار ساعت در هنگام فعالیت مدارس ارائه می شود. کودک می تواند علاوه بر آموزش پیش دبستانی، در آموزش دوره پرورشی خردسالان هم شرکت کند. در طول این یک سال کودک مهارتهایی را می آموزد که در مدرسه برای او مفید می باشند، مثلا حروف الفبا. البته مهارت روخوانی هنوز در این دوره به کودکان آموزش داده نمیشود. اگر زبان مادری کودک زبانی غیر از زبان فنلاندی یا سوئدی باشد، او برای آموختن زبان فنلاندی و سوئدی کمک دریافت میکند. البته بازی و بیرون رفتن نیز جزو برنامه روزانه می باشد.

آموزش مقطع ابتدایی: آموزش مقطع ابتدایی در آن سالی که کودک به سن هفت سالگی میرسد، آغاز میشود. تمام کودکانی که بطور ثابت در فنلاند سکونت دارند موظف

به شرکت در آموزش مقطع ابتدایی می باشند. تحصیلات مقطع ابتدایی شامل 9 پایه است.

در فنلاند آموزش مقطع ابتدایی تحت نظارت قانون می باشد. علاوه بر این اساس برنامه های آموزشی سرتاسر کشوری و همچنین برنامه های آموزشی محلی نیز مورد استفاده می باشند.

آموزش مقطع ابتدایی توسط شهرداری ها ارائه می شود و برای خانواده ها رایگان است. در پایه های اول و دوم تعداد ساعات آموزشی حداقل 20 ساعت در هفته است و این مدت در پایه های بالاتر افزایش می یابد.

کلیه آموزگاران مقطع ابتدایی فنلاند دارای مدرک کارشناسی ارشد می باشند. آموزگاران کلاسهای 6 - 1 مقطع ابتدایی در زمینه علوم تربیتی تخصص دارند. آموزگاران کلاسهای 9 - 7 در زمینه دروسی که آموزش میدهند، تخصص دارند. آموزگاران آزادی زیادی را در برنامه ریزی آموزشی بطور خود ساخته و بر اساس برنامه آموزشی ملی و محلی، دارا می باشند. در برنامه های آموزشی اخیر بر روی آموزش چندین درس بصورت وسیع و کلی، بررسی رویدادهای روزانه، فنآوری اطلاعات و ارتباطات و فنآوری، تاکید شده است.

دانش آموزان اغلب در 6 سال اول دارای یک معلم ثابت هستند. او بر روی دانش آموزان خود شناخت پیدا کرده و می تواند آموزش را بنحوی مناسب برای آنها پیشرفت دهد. یکی از اهداف مهم این است که دانش آموزان شیوه تفکر خودساخته را آموخته و شخصاً مسئولیت یادگیری را بر عهده بگیرند.

آموزگار پیشرفت دانش آموزان در مدرسه را ارزیابی میکند. در مقطع آموزش ابتدایی تمامی نمرات تحصیلی توسط آموزگار ارائه میشوند. آزمونهای سراسری خاصی برگزار نمیشود. ولی در عوض نتایج تحصیلی بر مبنای نمونه سوالاتی ارزیابی میشوند. این آزمون معمولاً در کلاس نهم برگزار میشود.

تحصیلات مقطع متوسطه: پس از مقطع تحصیلی ابتدایی، عمومی ترین گزینه های موجود دبیرستان و تحصیلات حرفه ای می باشد. آنها جزو تحصیلات مقطع متوسطه محسوب می شوند. دوره تحصیلات مقطع متوسطه برای دانش آموز رایگان است.

دوره تحصیلات اجباری در فنلاند در سال 2021 گسترش یافت. پس از تحصیلات مقطع ابتدایی، همه نوجوانان تا زمانی که تحصیلات مقطع متوسطه را تمام کنند یا به سن 18 سالگی برسند، باید تحصیل ادامه دهند.

در صورتی که دانش آموز در بهار سال 2021 یا پس از آن در کلاس نهم است، باید درخواست آموزش متوسطه نماید.

دبیرستان: دبیرستان تحصیلاتی است که جزو آموزش عمومی بحساب می آید و در آنجا نمی توان برای هیچ حرفه ای آماده شد. در دبیرستان به تحصیل همان موضوعات درسی مقطع ابتدایی پرداخته می شود ولی تحصیل در دبیرستان مشکل تر و مستقل تر است. در انتهای تحصیلات دبیرستان، دانش آموزان معمولاً مدرک فارغ التحصیلی دبیرستان دریافت می کنند. بسته به دانش آموز، تحصیلات دبیرستان 2 الی 4 سال

طول میکشد. بعد از آن می توان برای ورود به دانشگاه، دانشگاه علمی کاربردی و یا تحصیلات حرفه ای که تحصیلات دبیرستان پیش نیاز آنها می باشد، تلاش کرد.

در اکثر دبیرستان ها آموزش به زبان فنلاندی یا سوئدی است. شهرهای بزرگ دارای دبیرستان هایی هستند که در آنها آموزش به زبان دیگری از قبیل انگلیسی یا فرانسوی می باشد.

بزرگسالان می توانند تحصیلات دبیرستان را در دبیرستان بزرگسالان بگذرانند. در آنجا این امکان وجود دارد که کورس های تکی و یا کل دروس دبیرستان را گذرانده و در آزمون نهایی دبیرستان شرکت کرد. محتوای برنامه آموزشی ممکن است شامل کلاسهای حضوری، آموزش از راه دور، آموزش اینترنتی و تحصیلات خود ساخته باشد.

تحصیلات حرفه ای: تحصیلات حرفه ای در مقایسه با تحصیلات دبیرستان بیشتر حالت عملی دارد. در ضمن آن می توانید در مدت سه سال مدرک پایه حرفه ای را دریافت کنید. علاوه بر این، در دوران زندگی کاری می توان تحصیلات حرفه ای یا تحصیلات حرفه ای تخصصی را گذرانند. موضوع مهم در تحصیلات حرفه ای، یادگیری در کار است. در صورت تمایل می توان پس از تحصیلات حرفه ای، تحصیلات خود را تا مدارج عالی ادامه داد.

تحصیلات مقطع عالی: پس از اتمام تحصیلات متوسطه می توان به تحصیلات خود در مقطع عالی ادامه داد. در فنلاند مدارس عالی حرفه ای و دانشگاهها تحصیلات مقطع

عالی را ارائه می دهند. دانشگاه ها و آموزشگاه ها خودشان در مورد گزینش دانشجو تصمیم گیری می کنند.

تحصیل در مقطع عالی میتواند برای دانشجویان رایگان بوده و یا هزینه ای را در بر داشته باشد. چنانکه فرد دانشجو تبعه کشورهای عضو اتحادیه اروپا و یا کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا نبوده و یا عضو خانواده تبعه این کشورها نیز نباشد، و در رشته های تحصیلی مقاطع پایین تر یا بالاتر عالی به زبان انگلیسی تحصیل کند، در اینصورت بایستی شهریه تحصیلی سالیانه بپردازد.